

Resultaten bevraging GAS

De online bevraging liep van 20 juni tot 23 juli 2012. 144 (Vlaamse) gemeenten (46%) hebben op de vragenlijst geantwoord.

Gemeentelijke administratieve sancties bij minderjarigen

Van de 144 Vlaamse gemeenten zijn er 100 (of te wel bijna 70%) die inderdaad gemeentelijke administratieve sancties (GAS) opleggen aan jongeren. De GAS voor minderjarigen is dus geen uitzonderlijk of marginaal fenomeen in Vlaanderen. Opvallend is ook dat vele onder hen pas sinds 2012 gestart zijn met de GAS.

Een aantal gemeenten houdt de boot voorlopig af. Omdat de administratieve last in verhouding tot de "opbrengst" te hoog ligt, of omdat ze het vooral een grootstedelijke problematiek vinden. Verschillende gemeenten stemmen de inbreuken en sancties ook af met de andere gemeenten uit dezelfde politiezone.

Het aandeel sancties dat wordt opgelegd aan minderjarigen situeert zich tussen 0%-5% van totale aantal opgelegde GAS-boetes.

Nood aan een stevig kader voor de GAS

Als gemeenten nu pas beslissen om in te stappen in het GAS verhaal, moeten we er meteen voor zorgen dat dit onderbouwd kan gebeuren, met aandacht voor de huidige knelpunten van het systeem. Al blijven we voorstander van een behandeling binnen ons bestaande jeugdrechtstelsel voor minderjarigen, gekoppeld aan het promoten van 'publieke familiariteit'. Hoewel uit onderzoek blijkt dat het zin heeft om regelmatig te praten met jongeren op straat, laten veel omwonenden dat na. Soms uit angst voor geweld of represailles, vaak omdat ze niet kunnen inschatten wat de reactie zal zijn. Dat hangt samen met wat door Blokland 'publieke familiariteit'¹ is genoemd.

¹ Raad voor maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), *Niet langer met de ruggen naar elkaar. Een advies over verbinden*, Advies 37, Den Haag, 2005, 61-62.

Daarmee doelt ze op de kennis die nodig is om in te schatten wat je van een ander kunt verwachten. Die publieke familiariteit kan tot stand komen door elkaar herhaaldelijk tegen te komen.

Feiten die in aanmerking komen voor een GAS

De redenen die in aanmerkingen komen voor boetes liggen sterk uiteen. Het kan gaan van wildplassen, beschadigingen en graffiti tot winkeldiefstal, dronkenschap, spijbelen en "poortje pik".

Overlast aan banden

Zo zie je maar: de ene gemeente is de andere niet. Het begrip 'overlast' is een vlag die een zeer brede lading kan dekken. Het 'gebruiksgemak' van zo'n ruim in te vullen bevoegdheid weegt niet op tegen het fundamentele grondrecht van rechtszekerheid dat ook in het Kinderrechtenverdrag duidelijk geformuleerd wordt.

Nood aan onderzoek

Vooraleer dan toch verder in te zetten op dit parallel systeem en de leeftijd te verlagen, vragen we een groot onderzoek over de feiten en gedragingen die binnen de politie-reglementen als overlast omschreven worden, goede praktijken om overlastfenomenen aan te pakken in buurten, de ervaringen van burgers en de beleving van jongeren die in het GAS-circuit terecht kwamen, de kwaliteit van de rechtswaarborgen in het GAS-systeem en de controle op het gebruik van GAS.

Bemiddelingspraktijken

De bemiddeling gebeurt door een leger aan verschillende diensten: bemiddelaar-ambtenaar gevestigd in gerechtelijke arrondissementsstad, gefinancierd via federale overheid, provinciale ambtenaren, de gemeentesecretaris, een bemiddelingsdienst in kader van jeugdrechtstelsel, door een intercommunale of in overleg met de jeugd-dienst.

Gemeenten geven aan dat de bemiddeling in het overgrote deel van de gevallen tot een alternatieve afhandeling of tot bezinning leidt. Er wordt gestreefd naar het bijbrengen van inzicht. Zo werden jongeren erop gewezen dat vuurwerk in oud Fort niet kan omdat er vleermuizen wonen. Vleermuizen zijn een beschermde diersoort. Boetes worden zelden opgelegd wanneer een jongere ingaat op het bemiddelingsaanbod: enkel als minderjarigen een bemiddeling weigeren.

Inzetten op bemiddeling

Opnieuw zien we een grote verscheidenheid in praktijken over de gemeenten heen. Daarom opnieuw een oproep om bemiddeling verder uit te bouwen en te versterken, met uniforme basisgaranties. Een ernstige bemiddeling opzetten vraagt een investering, zowel in tijd, mensen als middelen. Bovendien vragen we dat bemiddelaars opgeleid worden om te werken met jongeren.